

1926

G O S P O D A R

Št. 8.

Poslanec Vladimir Pušenjak:

Vrednost našega denarja.

(Konec.)

Vrednost dinarja do 1. 1923.

Markiranje kron se je končalo meseca januarja 1920, a že koncem februarja 1920 opažamo, da je začela vrednost dinarja naglo padati, kar je prisililo vlado, da se je začela bolj zanimati za valutno politiko. Kot prvo obrambno sredstvo proti spekulaciji z valutami je bil sklep vlade, da se trgovina z valutami stavlja pod nadzorstvo vlade, odnosno finančnega ministra in da se prepove izvoz vseh valut brez razlike iz države. Uspehi niso izostali. Kurz krone, katere vrednost se je do konca 1. 1922. določala na borzah, — od 1. 1923. se samo določa vrednost dinarja, — na borzi v Cirihi,* ki je merodajna za ves svet, se je od začetka meseca marca 1920 do konca meseca marca 1920 dvignila za eno petino in znašala koncem leta za 2/3, več kot začetkom marca. V 1. 1921. je znašal najnižji kurz 1.90, najvišji pa koncem marca 4, koncem leta je znašal kurz 1.90. V 1. 1922. je znašal najnižji kurz 1.40, najvišji pa koncem septembra 1.80, koncem leta ja znašal 1.40.

Razmere od 1. 1923. dalje.

V 1. 1922. se je prenehalo z izdajanjem novih bankovcev, ustavilo se je delo tiskarskega stroja, ki je stavljal nove bankovce v promet. Posledice niso izostale. Dočim je znašal kurz dinarja 4. januarja 1923 5.50 švicarskih frankov, se je 30. junija popel na 6 švicarskih frankov in je znašal koncem leta 6.40 švicarskih frankov, zaznamuje torej v 1. 1923. napredek za 16%.

V 1. 1924. je dinar dalje napredoval. Koncem septembra je znašala njegova vrednost 7.30, koncem leta pa 7.80. Napredek od 1. 1923. naprej je znašal več ko 40%.

V 1. 1925. opažamo sledeče: v mesecu januarju je poskočil kurz na 8.42, koncem marca je znašal le 8.32, poskočil pa do konca julija na 9.30 in je znašal koncem 1. 1925. 9.17. V primeri z 1. 1923. je bila koncem 1. 1925. vrednost dinarja večja za več ko 60%.

V 1. 1926. opažamo počasno padanje vrednosti dinarja in znaša ista koncem aprila 9.11.

Stalno ozdravljenje dinarja.

Dinar se mora kljub znatnemu napredku v zadnjih letih prištevati med bolne valute. Dinar je bolan, ker njegova zunanja (borzna) vrednost ne odgovarja notranji kupovni moči dinarja. Dokaz za to trditev nudi dejstvo, da kljub temu, da je dinar od 1. 1923. do 1. 1925. poskočil v vrednosti za

* Kurz dinarja na borzi v Cirihi se pravi: vrednost 100 dinarjev, izražena v švicarskih frankih. Ne sme se pozabiti, da je bila pred svetovno vojno vrednost švicarskega franka enaka dinarju.

60%, niso padle cene ljudskim potrebščinam (špecerijsko balgo, manufaktura, železo itd.) za 60%, niso se znižali državni izdatki za 60%, ne državni proračun za 60%, ne davki za 60%, pač pa povečal proračun za več ko 70%. Povečanje vrednosti dinarja je povzročilo dejstvo, da se je prenehalo z izdajanjem novih bankovcev in da je v 1. 1924. bil izvoz iz naše države večji ko uvoz.

Ako pa želimo doseči stalno ozdravljenje dinarja, ako želimo doseči, da bo njegova kupovna moč doma odgovarjala njegovi vrednosti na borzi, da bo njegova vrednost približno enaka italijanski liri ali vsaj češkoslovaški kroni, je potrebna temeljita sprememba v naši državni gospodarski in finančni politiki. V prvi vrsti je potrebno uravnovežiti državni proračun tako, da bodo državni dohodki resnično pokrivali vse državne izdatke, v katero svrho treba začeti z rednim odplačilom državnih dolgov uvesti točno izpolnjevanje vseh državnih obveznosti, prekiniti z zadolževanjem doma in v inozemstvu v obliki takozvanih letečih dolgov, treba pa tudi temeljito preduргачiti našo notranjo in zunanjo politiko. Brez pravega, resničnega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, brez bratskega sodelovanja v upravi države in zunanji politiki je nemogoče povzdigniti kredit države v inozemstvu in ozdraviti našo — bolno valuto.

Padec cen živini, lesu in drugim kmetiskim pridelkom, priča jasno o nezdravi valutni politiki, priča o naši bolni valuti, katero treba v interesu obstoja kmetijskega stanu — čimprej ozdraviti.

Jakob Lebel

je jabolko novejšje sorte, ki je pa vendar tudi že pri nas tako preizkušeno, da je bilo brez kakega pridržka sprejeto kot glavna sorta v sadni izbor za Slovenijo. Vpeljal ga je pri nas najbrže rajni general Linner, ki je zasadil pred kakimi 40 leti znamenit sadovnjak v Begunjah pri Lescah. Na ondotnem vrtu, ki ga še dandanes oskrbuje udova ga. Linner, lahko vsakdo vidi 35 do 40 let staro jablano te sorte, ki ima ob dobri letini po več sto kilogramov najkрасnejših plodov. Od ondot se je sorta razširila po bližnji okolici in kjerkoli jo imajo, so zadovoljni z njo, ker se v vsakem oziru izborna sponaša.

Plod je debel, včasih tudi zelo debel, ploščat in na drevesu zelen. Ko se pa godi, lepo porumeni. Na solčni strani je rdeče pisan. Meso je belo, sočno, prhko in vinskokiselkastega okusa brez dišave. Sicer po okusu ne spada med najfinejša zimska jabolka, vendar je dobra namizna sorta. Izvrstna je pa tudi za vsako drugo domačo uporabo, zlasti pa za trg. Jakob Lebel je pozno jesensko ali zgodnje zimsko jabolko. Septembra je na drevesu zrelo, godno pa je že proti koncu oktobra. V shrambi počaka do januarja in še dalje. Vendar pa je najokusneje novembra in decembra. Ko se

godi, skoro nič ne zvone, ker se zaodene z debelo, masno, voščeno prevlako.

Drevo ima izredno bujno, močno in zdravo rast. Za mraz je skoraj neobčutljivo. V najhujših zimah ne pozebe pri mladih drevesih niti vrhno popje, ki ga pri marsikateri drugi sorti tako rad vzame mraz. Zato je ta sorta tako primerna baš za mrzlo podnebje. Prav tako ni nič izbirčna za zemljo ali lego. Raste in rodi povsod brez kake posebne streebe. Tudi za boleznii je drevo neobčutljivo, ker ima debelo, na spodnji strani kosmato, na zgornji pa vsetlozeleno, usnjato listje. Drevo se močno razraste in naredi širok, košat vrh. Glede rodovitnosti je malo sort, ki bi se mogle meriti z Jakobom Leblom. Nobeno leto ni brez sadja. Najmanj vsako drugo leto je pa tako polno, da komaj drži. Tudi to je nekaj vredno, da so plodovi enakomerno razviti, da ni preveč izbirkna.

Jakob Lebel je sorta, za katero se zanimajo sadjarji po vsem svetu. Brez dvoma je vredna, da bi se tudi pri nas razširila. Zlasti bi jo priporočali za kraje, kjer so v bližini večja tržišča, ker se jako lahko proda.

Cepiče in mlado drevje imajo vse naše večje drevesnice.

Slabe krave — zguba za kmeta.

Vsak pameten kmetovavec zna dobro, da ga stane liter mleka tem več, čim manj mleka da krava. Nasprotno pa pride mleko tem cenejše, čim boljša je molznica. To je tudi razumljivo, kajti krava ne uživa samo tedaj krmo, ko daje mleko, ampak tudi takrat, ko stoji suha. Nekaj zavžite krme rabi sicer za debelenje, nekaj za mleko, precejšna množina pa za vzdrževanje svojega telesa. Toda krava, ki nič ne molze, se ne debeli in ne vozi, porabi vso krmo samo za ohranjanje telesnih moči. Ta hrana ji služi n. pr. za napravo toplote v telesu, za gibanje krvi, za dihanje, za pregibanje na paši in v hlevu, za vsak udarec srca itd. To je vzdrževalna hrana.

Za pripravo mleka v vimenu potrebuje krava toliko krme, kolikor več mleka daje. Iz tega sledi, da rabijo dobre molznice tedaj, ko so v polni mlečnosti, več tečne krme nego v suhi dobi. Naravno pa je, da čim manj mleka daje kaka krava, tem dražje pride to z ozirom na porabljeno krmo. Tako je prišel ogrski strokovnjak dr. I. Weiser s poskušnjami do sledečih števil, ki jih je objavil v »Poljoprivrednem Glasniku«, izračunavši, koliko stane krma za 1 liter mleka. Pri kravi, ki daje dnevno 1 liter mleka, znaša vrednost krme 6.16 Din, pri 2 litrih 3.48 Din, pri 5 litrih 1.87 Din, pri 10 litrih 1.33 Din, pri 15 litrih 1.15 Din in pri 20 litrih 1.06 Din. — Iz tega sledi, da čim več mleka daje krava, tem manjši je izdatek na hrani za 1 liter mleka. Zatorej: Slabe molznice — ven iz hleva!

Množina umetnih gnojil v vinogradu.

(Na eno četrt orala.)

Tu navedemo povprečne množine veljajo za primeroma dobre vinogradniške zemlje in za trte, ki so v precej dobrem stanju.

Kalijeva umetna gnojila: 80—100 kg kajnita ali 30—35 kg 42% kalijeve soli.

Fosforova gnojila: 40—50 kg superfosfata ali 50—60 kg Tomasove žlindre ali 45—55 kg kostne moke.

Dušičnata gnojila: 30—40 kg čilskega solitra ali 35—45 kg žveplenokislega amoniaka ali 45—55 kg apnenega dušika.

Če je zemlja bolj ilovnata, znižamo te povprečne številke za 5 do 10 kg kalijevih gnojil ter jih zvišamo za 20 do 25 kg fosforovih in za 5 do 10 kg dušičnatih gnojil. Za bolj sprsteninasto zemljo jih zvišamo za 5—10 kg kalijevih in znižamo za 15—20 kg fosforovih in za 5 do 10 kg dušičnatih gnojil.

Trtam, ki imajo šibek les in slabo rast, dodamo 5—10 kg fosforovih in 10—15 kg dušičnatih gnojil. Bujno rastočim trtam pa znižamo zgoraj določeno množino za 10—15 kg dušičnatih in za 5—10 kg fosforovih gnojil.

Iz tu navedenih množin in dodatnih pojasnil bo vsakemu vinogradniku mogoče sestaviti za njegove vinograde primerno količino gnojil, ki jih potrebuje za svoj vinograd.

Zeleno gnojenje v vinogradu.

Vsak kmetovalec ve, da postane zemlja po detelji močnejša, rodovitnejša. So namreč rastline, ki potom bakterijev na svojih koreninah nabirajo dušik iz zraka in obogatijo z njim zemljo. K njim prištevamo sočivnice (fižol, grah, grašica, bob) in razne detelje. Nekateri teh rastlin rabimo za zeleno gnojenje, da z njimi pognojimo z dušičnato hrano zemlji in ji obenem dodamo dovolj organskih snovi posebno tam, kjer nam primanjkuje hlevskega gnoja. Zeleni gnoj nam torej zrahlja tudi zemljo in pomnoži v njej sprstenino ali humus. Najprikladnejše je zeleno gnojenje v vinogradih, kamor je težko spravljati hlevski gnoj, ki ga tudi navadno kmetovalcu primanjkuje. V ta namen nam za naše razmere najbolj služi rdeča detelja (inkarnatka), ki precej hitro doraste in se da podkopati v dobri, ko je delo med trtami še mogoče.

Inkarnatno deteljo posejemo avgusta meseca. Trte oplejemo in temeljito okopljemo, pri čem jih pognojimo s 200 kg Tomasove žlindre ali 200 kg superfosfata in 150 kg kalijeve soli na 1 oral. To umetno gnojilo potrosimo po vinogradu in ga spravimo z okopavanjem v zemljo. To gnojenje bo veljalo trti kakor tudi detelji, ki se bo do spomlad bujno razvijala. Po okopavanju posejemo okrog 20 kg semena inkarnatke na 1 oral in ga z grabljami spravimo plitko v zemljo. Do jeseni se bo detelja obrasla in vkoreninila ter spomladi krepko pogнала.

8

Ko je detelja močno pogнала v cvetje, tedaj ima tudi največ rastlinskih delov razvitih, vendar je še sočna. To je najboljša doba gnojenja. Deteljo pokosimo ali jo požanjemo s srpi ter jo pustimo na mestu en dan, da nekoliko ovne. Drugi dan jo podkoplje po vsem vinogradu, nikakor pa ne k posameznim trtam. (Podkopavanje gnoja, najsi bo hlevskega ali zelenega ali umetnega k posameznim trsnim štorom je nepravilno, kajti trtne korenine segajo po vsem vinogradu in ne samo okrog štorov.) S tem je zeleno gnojenje dovršeno.

Trte so se že spomladi deloma okristile z umetnim gnojem, s katerim smo gnojili detelji. Z zelenim gnojilom dobijo še tisti del hranilnih snovi kalija in fosforove kisline, ki ga je vsrkala detelja vase. Razen tega jim pa pride še zračni dušik v korist, ki ga je iz zraka zbrala detelja. Končno je ta rastlina prinesla v zemljo obilo organskih snovi, iz katerih se napravi sprstenina ali humus, ki obenem zrahlja tudi zemljo in jo dela bolj toplo.

Tako izgleda to učinkovito gnojenje vinogradov. Uspeh tega gnojenja ne bo pa prišel do popolnega izraza že v prvem letu uprabe, četudi se bo že nekoliko poznalo; pač pa se bo to pokazalo v drugem letu z bujno raščo trte in z močnim nastavkom zaroda. Tedaj bodo namreč razkrojene hranilne snovi v podkopani detelji in trtne korenine jih bodo lahko uživale.

Z ozirom na način obdelavanja vinogradov pri nas tvori zeleno gnojenje nekako spremembo. Obično se namreč vinogradi skopavajo pozimi ali spomladi. Pri zelenem gnojenju pride do okopavanja v avgustu oziroma maja—junija. Ker pa zadržuje tako gnojenje za tri leta, se lahko napravi to spremembo pri obdelovanju vinogradov. Ponoviti treba pa, da se mora raztrošenje in okopavanje vsake vrste gnoja v vinogradu vršiti po vsej vinogradni ploskvi. Podkopavanje gnoja k posameznim trsom ni učinkovito.

Zavarovanje delavcev pri poljedeljskih strojih.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev nam poroča: Zakon o zavarovanju delavcev v svojem § 6 iz splošne obveznosti zavarovanju izvzema poljedeljske delavce in posele v poljedeljskem delu. Ustvarja pa zavarovalno obveznost za delavce, ki so zaposleni pri takih delih, kjer se uporablja parna ali druga (ogelj, voda, plin, živina itd.) sila. Zavarovanje takih delavcev je neobhodno potrebno. Obstojalo je tudi že pred vojno. Številke govore, da se pri takih delih pripeti razmeroma zelo veliko nezdod, ki so navadno tudi zelo težke narave. Od nezdod so prizadete gospodarsko slabejše osebe, kakor mali kmetje, poklicni delavci (hlapci in dekletje). Zato je zlasti nezdodno zavarovanje nujna socialna in gospodarska potreba. Odpor ni utemeljen.

Tozadevni predpisi zakona pa imajo to nepopolnost, da za poljedeljska podjetja ne urejajo zavarovanje tako, kakor to zahtevajo posebnosti življenja in razmer pri kmetijskih posestnikih in pa posebnosti dela pri poljedeljskih strojih. Urediti to zavarovanje na isti način, kakor je to urejeno za tovarniške ali

obrtniške delavce, ni mogoče. Od tod je tudi izviral odpor lastnikov poljedeljskih strojev, ki sicer splošno proti potrebi in važnosti zavarovanja niso izražali pomislekov. Da se izvajanje tega zavarovanja olajša in prilagodi razmeram, je osrednji urad za zavarovanje delavcev odločil, da se nameslo poimenskega zavarovanja vsakega posameznega delavca pri strojih uvede kumulativno, pavšalno zavarovanje na ta način, da sta za vsako konjsko silo stroja zavarovani dve osebi, to je, da se plačuje nezdodno-zavarovalni prispevek za tolikokrat po dve osebi, kolikor ima dotični stroj konjskih sil, brez ozira na to, koliko oseb je pri stroju dejansko zaposlenih. Ker je torej zavarovanje kumulativno, ima pravico do edškodnine (rente) vsaka oseba, ki se je pri stroju poškodovala, torej tudi lastnik stroja, sorodniki, sosedje in pa sveda tudi pravi poklicni delavci (hlapci, dekletje). Razume se pa, da so pri tem mišljene le osebe, ki so pri stroju ali pri dotičnem delu dejansko zaposlene, torej ne otroci, ki pridejo slučajno k stroju, ali zunanje osebe, ki delo le ogledujejo ali podobno. Ta ureditev pa velja samo za mlatičnice, ne pa n. pr. za krmoreznice.

Poimensko zavarovanje za bolezen in nezdode pa ostane še nadalje v veljavi za poklicne kurjace in strojnike. Da se more zavarovanje pri poljedeljskih strojih (mlatičnicah, slamoreznicah, krožnih žagah itd.) v polnem obsegu in še bolj odgovarjajoče prilagoditi našim kmetijskim razmeram se je vršila dne 5. t. m. v Ljubljani posebna anketa interesentov, ki je zastopniku Osrednjega urada predložila svoje predloge in zahteve. Upati je, da bodo te zahteve upoštevane. Predvsem je bila slavljena zahteva, da se zmanjša kumulativno število oseb.

Denar.

Vrednost denarja 18. maja. Naš dolar se je v zadnji dobi ustalil na 9.11 centimov. Temu primeroma so se tudi tuje valute na domačih borzah držale približno na dosedanjem stanju, izvenem francoskega in belgijskega franka ter romunskega leja, katere valute so v zadnji dobi izredno padle. — Na borzah v Zagrebu in v Belgradu se je plačevalo: 1 funt šterling Din 275.6, ameriški dolar Din 56.68, 1 nemška marka Din 13.50, 1 švicarski frank Din 10.97, 1 avstrijski šiling Din 8.02, 1 francoski frank Din 1.80, 1 italijanska lira Din 2.27, 1 češka krona Din 1.68, 1 grška dragma Din 0.73, 1 bolgarski lev 0.40, 1 romunski lej 0.21, 10.000 mažarskih kron Din 7.94.

g Padeč italijanske lire. V minulem tednu je lira na curiški borzi izredno padla in sicer od 20.62 na 18 centimov, kar pomenja na naših borzah od Din 2.27 na Din 1.92. Ta padeč lire spravljajo v zvezo z angleškim štrajkom, ker je angleška vlada, da čuva liver šterling, vrgla na trg precej lir. Drugi pa spravljajo ta padeč lire v zvezo z gospodarskim stanjem v Italiji, ki kaže letos zelo neugodno. Najprvo je trgovska bilanca še bolj pasivna, nego lani, in drugič

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

prihaja letos zelo malo tujcev v Italijo, ko so Nemci popolnoma odpovedali z ozirom na napade Mussolinija. Borzna špekulacija se je tudi polastila padca lire in ga hotela že bolj vreči z razširjenjem vesti, da je Mussolini ubit. Italijanska vlada je ukrenila potrebne mere, da se špekulacija odpravi. — Padec lire pomeni tudi za naše izvoznike lahko hud udarec in jim povzroči precejšnje zgube. Zato ni v našem interesu nazadovanje lire. Vladne mere proti špekulaciji so vendar nekoliko pripomogle, da se je lira opomogla pri nas na Din 2.10.

Živina.

Zivinski sejem v Ljubljani 5. maja. Ta sejem je bil precej dobro obiskan in je bilo prignanih 356 konj, 2 žrebeti, 76 volov, 88 krav, 11 telet, 347 prašičev za rejo in 2 kozliča. Povprečne cene za kg žive teže so se plačevale: voli prvovrstni 11 Din, drugovrstni Din 9.50, voli tretje vrste Din 8.50, krave debele Din 8—9, klobasarice Din 4—6, konji po kakovosti 1500 do 6000 Din komad. Prašiči za rejo 200 do 300 Din komad. — Kupčija je bila začetkoma prav živahna. Ko se je pa vlila ploha, je ves promet ponehal. Kupovalo se je le za turizemstvo, za inozemstvo ničesar. Prodanih je bilo 60 konj in 2 žrebeti, 32 volov, 30 krav, 6 telet in 238 prašičev.

Mariborski prašičji sejem 7. maja. Na ta sejem je bilo prignanih 363 prašičev, 8 ovac in 4 koze. Kupčija je bila zelo živahna. Prodanih je bilo 251 prašičev, 2 kozi in 3 ovce. Cene so bile naslednje: prašiči 5—6 tednov stari Din 100—125, 7—9 tednov stari Din 150—200, 3—4 mesece stari Din 200—360 Din, 5—7 mesecev Din 400—500, 8—10 mesecev Din 550—700, 1 leto stari Din 1500—1600 komad. Za kg žive teže se je plačevalo Din 10.50—12.50, za kg mrtve teže 15—17 Din, koze 155—200 Din, ovce 100—175 Din komad.

Cene.

Ljubljanska blagovna borza. Ugodni ugledi nove svetovne žetve močno vplivajo na cene na prekomorskih žitnih tržiščih. Kupčiji pšeničnih kupčij so nazadovali v zadnjem času precej, kar se opaža tudi na evropskih trgih. Po objavljeni cenitvi je pšenice ozimne pšenice posebno ugodno, tako da je računati z večjim pridelkom kar pri letni. Ker padajo cene na ameriških trgih, se to čuti tudi v Evropi. V Novem mestu n. pr. so bile cene za pšenico v minulnem tednu komaj 274 Din za 100 kg. — Ljubljanski blagovni borzi se je prodalo blago za 100 kg postavljeno v vagon po naslednjih cenah: pšenica 76—77 kg težka, v nakladalni postaji Din 302.50, pšenica v vagonu do 15. avgusta Din 295; koruza v Ljubljani Din 140 Din, koruza postavljena v vagon Din 178; koruza inzulanka v Ljubljani Din 182, koruza na sremski postaji Din 142.50, oves rešetani v Novem mestu Din 175; ajda na slovenski postaji Din 260; proso rumeno na slovenski postaji Din 210; rž na slovenski postaji Din 210; otrobi drobnj na slovenski postaji Din 25; ližol prepeličar v Sloveniji Din 270; žol mešanec Din 150; krompir beli na

slovenski postaji Din 60; seno v balah polsladko postavljeno v vagon na slovenski postaji Din 60.

Lesna borza. Kupčija bolj mrtva. Hrastovi železniški pragi postavljeni v vagon na obmejno postajo po Din 17 za komad; jamborniki po 15 m dolžine na nakladalni postaji po 175 Din; hlodi smrekovi in jelkovi po 4 m dolžine na nakladalni postaji po 180 Din, hrastovi plohi, obrobljeni, ostrorobi, postavljeni na obmejno postajo po Din 1350 kubični meter.

Cene sladkorju povišane. Ker je sladkorna industrija na Kubi omejila produkcijo sladkornega trsa, ker je zelo mnogo še starega blaga na razpolago, so cene sladkorju na svetovnih tržiščih nekoliko poskočile. Temu primerno so tudi naše tvornice sladkorja zvišale cene istemu za 10 para pri kilogramu. Tako se n. pr. sedaj prodaja v Belgradu kristalni sladkor po 12.50 Din, v kockah pa po 14.50 Din za kg. — Po dosedanjih cenitvah je letos posajenih s sladkorno peso v Evropi (brez Rusije) 1,630.000 hektarov. Od tega odpade na Jugoslavijo 44.000 hektarov. Letos računajo na produkcijo 6,396.000 ton sladkorja (lani 6,658.000 ton). Jugoslovansko produkcijo cenijo na 63.000 ton (lani 142.000 ton).

Razno.

Ležarina ob praznikih. Prometno ministretvo je ugodilo prošnji gospodarskih organizacij, da se ob nedeljah in praznikih, ko itak ni mogoče iztovoriti blaga, ležarina ne zaračunava.

Oprostitev od plačanja taks. Minister financ je oprostil od plačevanja taks med drugimi sledeče korporacije: konjerejsko društvo za mariborsko oblast, katoliško gospodarsko društvo v Osjeku in Deželno društvo občinskih uradnikov Hrvatske in Slavonije.

g Ureditev taks za ribolovnice. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani sporoča, da se za izdajanje vseh vrst ribolovnic po bivšem štajerskem, madžarskem, koroškem in kranjskem ribarskem zakonu pobira enkratna listinska taksa (kolkovina) v znesku 20 Din. Isto velja glede ribarskih knjižic, ki se izdajajo na podlagi kranjskega ribarskega zakona. Za vse ribarske knjižice je pa poleg tega plačati še tudi letno pristojbino, ki znaša 100 Din.

Francoska linija, Cie. Cie. Transatlantique, Havre-Newyork, samo 6 dni čez morje dobra hrana in pijača brezplačno, Cie. Chargeurs Réunis, Sud Atlantique, in Transport Maritimes

za pomor. vožnje v južno Ameriko, Avstralijo, Argentino in Karado.

Tozadevna pojasnila in vozne lističe daje zastopnik

Ivan Kračar Ljubljana

Kotlovorske ul. 35.

HLAPEC

vajen v hlevu in na vrtu, starejši od 35 let

se išče.

Oženjeni imajo prednost.

Ponudbe nasloviti na:

Graščinsko oskrbnništvo Boštanj ob Savl.

Bogato izbiro slamnikov

in klobukov — posebno za bofre in birmance ima in prodaja po najnižjih cenah staroznana trgovina klobukov

Jos. Pok nasl. A. Jamnik Ljubljana, Stari trg šte. 14.

NAPRODAJ SO ŽNIDERSIČEVI PANJ

obljudeni in prazni, kranjiči in modern čebelnjak. Naslov: A. Mrkun, Homec, p. Radomlje.

Edino najboljši šivalni stroji in kolesa

za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca

Gritzner, Adler

Najnižje cene! Tudi na obrokel

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v vezenju brezplačno.

Večletna garancija.

SREBRNE KRONE se plačujejo najvišje pri SELOVIN - ČUDEN, Ljubljana, Mestni trg šte. 13.

Zlatnike v ZLATOROG terpentinovem mlu so našli nadalje: Adela Findrich, Radnička ul. 17, kupila pri tvrdki Viktor Ozdanovac, Osijek; Al. Okorn, Slivnica, kupil pri tvrdki Lovro Škrjanc, Lopčak pri Grosupljem; Angela Dolensek, Lakenci pri Mokronogu, kupila pri tvrdki Srečko Širčelj, Mokronog; Jovan Z. Acimović, Rakek, kupil pri tvrdki Tomo Svetina, Rakek; Jerica Debevčeva iz Borovnice, kupila pri tvrdki Ješko Majaron v Borovnici; Ivana Smrajc, Jarše pri Ljubljani, kupila pri tvrdki T. Marinko, Ljubljana; Hela Ošina, Pekel, kupila pri tvrdki Karl Sima, Pekel - Poljčane; Ana Mršol, Kovor št. 25, kupila pri tvrdki Janez Golmajer; Lenčka Jug, služkinja pri dr. Kodermanu v Mariboru; Milka Klippa, Banija št. 91, kupila pri tvrdki Albert Gostlich, Banja 88. 3314

Razprodaja!

Oblastveno dovoljena prostovoljna popolna razprodaja. Prodajalo se bo: ure, verižice, uhani, prslani, zapestnice, namizna oprava iz pravega in kina - srebra, šivalni stroji in dvokolesa za moške in ženske itd. Ne zamudite si ogledati te ugodne prilike! — Za mnogobrojni obisk vabi tvrdka

JOS. SELOVIN - ČUDEN

LJUBLJANA :-: Mestni trg šte. 13.

Učenca za čevijersko obrt, poštenih staršev, takoj sprejemem. Hrana in stan. v hiši. Ant. Zabukovec, čevljar, mojster, Sv. Križ, p. Lof.

Kolesa šivalne STROJE, pnevmatiko in opremo dobite najceneje pri podružnici tvrdke J. COREC v Preski pri Medvodah. — Zaghtevajte ponudbel 3369

Današnje stanje slov. kmetijstva.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

3. Živinoreja.

S poljedelstvom v ožjem pomenu besede je v tesni zvezi vedno tudi živinoreja, ki jepri nas morda še važnejši del kmetijskega gospodarstva nego poljedelstvo. O stanju našega današnjega kmetijstva si moremo ustvariti zato pravilno sliko šele tedaj, če raziščemo še stanje živinoreje, ker nam ta dopolni sliko, ki smo jo dobili o poljedelstvu.

Kako važno mesto zavzema živinoreja v našem kmetijskem gospodarstvu, razvidimo že iz površine, ki je pri nas namenjena živinoreji. V prvi vrsti pridejo tu v poštev travniki, pašniki in sadovnjaki, ki so zavzemali:

Vrsta	V vsej Jugoslaviji v letih 1920—1924 povpr. vsako leto		V ljubljanskem okrožju l. 1924		V mariborskem okrožju l. 1924		V vsej Sloveniji v letih 1920—1924 povpr. vsako leto	
	skupaj ha	% celok. redov. površ.	skupaj ha	% celok. redov. površ.	skupaj ha	% vse redov. površ.	skupaj ha	% vse redov. površ.
travniki	1.501.416	14.06	153.299	34.62	113.927	29.58	256.306	31.6
pašniki	2.650.009	23.67	127.677	28.84	69.372	18.01	198.061	24.3
sadovnjaki	189.208	1.70	3.460	0.78	9.603	2.49	15.109	1.8
skupaj	4.400.633	39.42	284.435	63.24	192.902	50.08	469.470	57.7

Iz tega pregleda je razvidno, da je namenjena v Sloveniji prav debela polovica (57.7%) vse kmetijstvu posvečene površine izrecno živinoreji (v ljubljanskem okrožju celo 64.24%, t. j. skoro dve tretjini). To pa še ni vse, kajti kakor smo videli pri opisu poljedelstva, je posejanih oziroma zasajenih tudi 33.000 ha slovenskih njiv z zelišči za krmo, s čimer se navedena površina dvigne na 502.000 ha ali 60% vse naše poljedelske zemlje. Pri tem pa še vedno ni vštet sorazmerni del onih njiv, katerih pridelki nam služijo za prehrano prebivalstva in obenem tudi za krmljenje živine (n. pr. njive z ovsem, ječmenom, ržjo, koruzo, krompirjem, repo itd.) in tudi ne one gozdne površine, ki nam služijo za pašo. Prav nič tedaj ne pretiravamo, če rečemo, da služita vsaj dve tretjini slovenske poljedelske zemlje le živinoreji, kar nam jasno dokazuje, da smo Slovenci pravzaprav bolj živinorejski nego poljedelski narod.

Če se sedaj takoj ozremo še na pridelke, ki smo jih dobili s te površine n. pr. l. 1924., dobimo sledečo sliko:

Vrsta pridelka	V ljubljanskem okrožju		V mariborskem okrožju		V vsej Sloveniji	
	skupaj q	na 1 ha q	skupaj q	na 1 ha q	skupaj q	na 1 ha q
seno	4.532.169	29.56	4.146.180	36.38	8.678.349	32.97
detelja	638.231	43.16	428.416	41.67	1.066.647	42.42
lucerna	243.173	52.52	96.923	43.96	340.096	48.24
skupaj	5.413.573	—	4.661.519	—	10.085.082	—

Važno vprašanje

pri sedanjem nezanesljivem vremenu je zaščita telesa od škodljivih posledic nabebe. Ze pri najmanjših bolečinah v udih, glavi ali križu, pri znakih nahoda se ne sme lahkomisljeno čakati, temveč treba poskušati takoj ono bolečino olajšujoče domače sredstvo, katero so radi in raznovrstno upo-

rabljali že naši roditelji in dedje, posebno pri revmatičnih bolečinah. To že celih 27 let priljubljeno domače sredstvo in kosmetikum je Fellerjev blagodišeči »Elsafluid«. Drgnjenje in umivanje z Elsafluidom lajša bolečine, krepi in osvežuje mišice in živce, stori neobčutiljivo proti mrzlemu zraku. Odznotraj in odzunaj mnogo močnejši in izdatnejši kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki spec.

steklenici za 63 Din; 12 dvojn. ali 4 velike spec. steklenice 99 Din; 36 dvojnatih ali 12. vel. spec. steklenic za 250 Din, že obenem z zabojem in postilino razposilja po povzetju lekarnar Eugen Feller v Stubici Donjoj, Elsatrg 16, Hrvatska. Po samezne steklenice Elsafluida po znižani ceni 9 Din v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Ako prištejemo k temu pridelku sedaj še pridelke na pašnikih, katerih smo imeli l. 1924. okroglo 212.500 ha (v ljublj. okrožju 130.61 ha in v mariborskem 82.387 ha) in za katere smemo računati nekako 15 q trave za vsak hektar, bi se zgorajšnja številka povečala za nadaljnih 3.200.000 q, to je na 13.270.000 q. Razen tega pa moramo prišteti sem še one pridelke z ostalih njiv, ki jih uporabljamo za krmljenje živine, to je ječmen (65.000 q), rž (48.000 q), oves (300.000 q), koruzo (300.000 q), krompir (647.000 q), repo (9.000.000 q) itd., kar znese tudi okroglo 3 milijone slotov tako, da moramo računati naših pridelkov za krmljenje živine letno na 16 milijonov slotov.

S to krmo smo redili l. 1924. naslednjo množino živine:

Vrsta živine	V vsej Jugoslaviji glav	V ljubljanskem okrožju glav	V mariborskem okrožju glav	V vsej Sloveniji glav
konji	1.053.875	28.540	32.599	61.139
goveda	3.784.267	188.000	223.000	411.000
prašiči	2.517.955	112.095	197.118	309.213
ovce	7.618.708	—	—	—
koze	1.718.308	7.270	8.767	16.037
osli, merzi, mule	103.969	247	80	327
bivoli	28.626	—	—	—
perutnina	14.931.850	419.000	622.000	1.041.000

Zaradi popolnosti slike bi bilo pa prišteti sem še 62.188 panjev čebel (v ljublj. okrožju 32.191 panjev, v mariborskem 29.997 panjev, v vsej Jugoslaviji pa 573.384 panjev).

Jasnejšo sliko o stanju slovenske živinoreje pa dobimo, če pogledamo, kako je bila ta porazdeljena na naši površini, med našim ljudstvom in po naših kmetijah, kar nam kaže naslednja razpredelnica:

Vrsta živali	V vsej Sloveniji je odpadlo l. 1924 glav (panjev)			
	na 1 km ²	na 1000 kmetijskih prebivalcev	na 1000 vseh prebivalcev	na 1 kmet. posestvo, veliko nad 1 ha
konji	38	91.1	57.4	0.55
goveda	25.4	612.5	385.9	3.71
prašiči	19.1	460.8	290.3	2.80
ovce in koze	—	—	—	—
perutnina	64.3	1551.4	977.5	9.43
čebele	38	92.7	58.4	0.56

Če primerjamo te številke s predvojnimi, vidimo precej znatno nazadovanje, kajti po stanju iz l. 1910. je odpadlo pri nas na vsakih 1000 prebivalcev 450 govedi in na vsak km² 27.1, prašičev pa na vsakih 1000 prebivalcev 485 in na vsak km² 28. Kljub temu nazadovanju, ki sta ga zakrivila deloma suši l. 1921. in 1922., deloma pa padajoča rentabilnost živinoreje, kaže zgorajšnja razpredelnica vendarle še precej ugodno stanje. To se pa kaj hitro izpremeni, če začnemo podrobneje pregledovati razdelitev živine na posamezna posestva. Sicer nimamo nobene statistike, koliko živine imajo naši mali kmetje in koliko srednji ter veliki, a vsaj približno sliko bi nam morda podal naslednji račun:

Zadnji čas je, da kupite srečke loterije za Orlovski stadion!